

EDUSKUNTAVALIOHJELMA 2023

Hyväksytty liittokokouksessa 13.11.2022

JOHDANTO

Maailma on tullessa. Ilmastokriisi ja luontokato uhkaavat miljardien ihmisten elämää samaan aikaan kun rauha, ihmisoikeudet ja demokratia ovat hyökkäyksen kohteena. Meidän ei kuitenkaan pidä jäädä tuleen makaamaan.

Meillä on kaikki keinot tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilinegatiivinen ja luontopositiivinen hyvinvointivaltio, joka samanaikaisesti ratkaisee ympäristökriisin ja torjuu köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys eivät ole mahdollisia ilman ekologista kestävyyttä. Ihmisiä ja luonnonvaroja tuhoavasta kulutuskulttuurista tulee päästä eroon.

Me haluamme rakentaa yhteiskunnan, joka ei polta ihmisiä loppuun, vaan tukee mielenterveyttä. Koulutus on meidän silmissämme paitsi itseisarvo myös paras keino vastata muuttuvan maailman haasteisiin. Tarvitsemme perustulon tukemaan ihmisten hyvinvointia, toimeentuloa ja työllisyyttä, jotta voisimme pelastaa hyvinvointivaltion.

Ihmisoikeudet, rauha ja demokratia tarvitsevat puolustajiaan enemmän kuin vuosikymmeniin. Vähemmistöjen sortoa ei saada loppumaan ilman intersektionaalista feminismiä, antirasismia ja anti-ableismia. Ihmisten tulee olla yhdenvertaisia keskenään ja vapaita elämään miten haluavat, kunhan ei rajoita muiden ihmisten oikeuksia.

Tässä ohjelmassa esitellään Vihreiden nuorten tavoitteita seuraavalle vaalikaudelle. Me olemme ratkaisukeskeinen liike, joka nojaa vahvoihin arvoihin, luottaa tutkittuun tietoon eikä pelkää haasteita.

Meillä on rohkeutta muuttaa maailmaa.

41 ***1) ME KANNAMME GLOBAALIN VASTUUMME EKOKRIISIN TORJUMISESSA***

42 **Annetaan tilaa luonnolle.**

43 Otetaan käyttöön luontolaki, joka velvoittaa päättäjät pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030
44 mennessä. Luodaan selkeät askelmerkit, joiden avulla Suomen maa-alasta suojellaan vähintään
45 30 % vuoteen 2030. Vähintään kaksinkertaistetaan luonnonsuojelun rahoitus ja ohjataan
46 määrärahoja erityisesti METSO- ja HELMI-ohjelmiin. Tehdään heti hallituskauden alussa puolen
47 miljardin kertaluontoinen luontoinvestointi METSO- ja HELMI-ohjelmien kautta, jotta
48 luontokadon kiireellisimmät tuhot voidaan estää myös Etelä-Suomessa. Suojellaan kaikki
49 luonnonmukaiset metsät ja tuetaan heikkotuottoisten talousmetsien ennallistamista takaisin
50 soiksi tai luonnonmetsiksi. Kielletään kaikki kaivostoiminta ja malminetsintä
51 luonnonsuojelualueilla, kansallispuistoissa, Natura-alueilla sekä erämaa-alueilla.

52

53 **Pysäytetään sukuputtoaalto.**

54 Kielletään uhanalaisten lajien metsästys ja pienpetorautojen käyttö. Elvytetään vaelluskalakantoja
55 purkamalla turhia patoja ja lisäämällä pakollisia kalateitä vesivoimaloihin. Kielletään
56 verkkokalastus Saimaalla ympärivuotisesti saimaannorpan suojelemiseksi. Tuetaan maatalouden
57 perinnebiotooppien elvyttämistä ja vieraslajien torjuntaa.

58

59 **Kiihdytetään ilmastopolitiikkaa.**

60 Julistetaan Suomeen ilmastohätätila, aikaistetaan Suomen hiilineutraalisuustavoitetta vuoteen
61 2030 lisäten mukaan myös kulutusperäiset päästöt ja asetetaan hiilinieluille määrälliset tavoitteet.
62 Ajetaan johdonmukaisesti kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa myös EU:ssa ja
63 kansainvälisessä yhteistyössä. Lakkautetaan kaikki fossiilisten polttoaineiden käyttöön liittyvät
64 suorat ja epäsuorat yritystuet.

65

66 **Varmistetaan ilmastotoimien oikeudenmukaisuus.**

67 Jaetaan energiarahaa pienituloisille, maaseudulla asuville ihmisille, joihin energian hinnannousu
68 osuu kipeimmin ja joilla ei ole mahdollisuutta siirtyä nopeasti vähäpäästöisempään ja
69 edullisempaan vaihtoehtoon. Lisätään valtiontukia energiainvestointeihin yksittäisille ihmisille
70 lainojen takauksen ja suorien tukien muodossa. Edistetään ilmasto-oikeudenmukaisuutta myös
71 kansainvälisellä tasolla nostamalla köyhimpien maiden ilmasto- ja energiainvestointien Pariisin sopimuksen
72 mukaiselle tasolle.

73

74 **Ajetaan fossiilienergia alas.**

75 Kielletään turpeen energiakäyttö seuraavan vaalikauden aikana. Kielletään maakaasun ja öljyn
76 energiakäyttö 2030. Nopeutetaan uusiutuvan energian lupaprosesseja tuuli- ja aurinkovoiman
77 lisäämiseksi. Haetaan yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa tasapainoinen ratkaisu, jolla saadaan
78 lisättyä maatuulivoimaa Itä-Suomeen ja merituulivoimaa Suomenlahdelle Suomen turvallisuutta
79 vaarantamatta. Tuetaan sähkömarkkinoiden joustavuuden ja energiavarastojen kehittämistä.

80 **Lisää turvallista ydinvoimaa!**

81 Uudistetaan ydinenergialakia siten, että sarjatuotettujen pienreaktoreiden kehitys ja käyttöönotto
82 nopeutuisi. Käynnistetään samalla valtiovetoinen pienydinvoiman pilottihanke. Pidetään
83 olemassa olevat ydinvoimalat käynnissä niin kauan kuin Säteilyturvakeskus puoltaa jatkolupia.
84

85 **Saastuttaja maksaa!**

86 Edistetään EU:ssa päästökaupan laajentamista muun muassa liikenne- ja maataloussektoreille.
87 Paikataan päästökaupan valuvikoja muun muassa lopettamalla päästöoikeuksien ilmaisjako ja
88 ottamalla käyttöön hiilitullit. Ajetaan aktiivisesti myös hiilitullien käyttöönottoa EU:n
89 ulkopuolisille markkinoille. Otetaan käyttöön vahva ekologinen kompensatio pakolliseksi
90 ympäristöä tuhoaviin hankkeisiin.
91

92 **Siirretään ympäristövastuu yksilöiltä yrityksille.**

93 Säädetään kansallinen yritys vastuulaki. Otetaan käyttöön tuotteiden hiilijalanjälkiluokitus.
94 Tiukennetaan omistajaohjausta, jotta valtio-omisteiset yhtiöt eivät voi toimia ympäristötavoitteita
95 vastaan. Kielletään fossiilimainonta. Rajoitetaan ja kielletään ympäristölle haitallisimpien
96 tuotteiden myyntiä ja mainontaa.
97

98 **Varaudutaan pahimpaan.**

99 Perustetaan kriisirahasto ympäristötuhojen varalta ja luodaan kansallinen sopeutumisstrategia
100 vastaamaan muuttuvaan ilmastoon. Kasvatetaan vastikkeetonta ilmastorahoitusta erityisen
101 haavoittuvassa asemassa oleville maille. Tuetaan ilmastonmuokkausteknologioiden tutkimusta.
102
103 Lue lisää Vihreiden nuorten [ympäristöpoliittisesta ohjelmasta!](#)
104

105 ***2) ME RAKENNAMME FEMINISTISTÄ HYVINVOINTIVALTIOTA***

106 **Perustulo nyt!**

107 Toteutetaan Vihreiden nuorten [perustulopamfletin](#) mukainen sosiaaliturvan uudistus. Otetaan
108 käyttöön lapsilisästä suoraan yli 15-vuotiaille nuorille tilitettävä nuorisoraha nuorten
109 taloudellisen itsenäisyyden ja taloustaitojen vahvistamiseksi.
110

111 **Puretaan mielenterveyskriisi.**

112 Kaikessa päätöksenteossa tulee huomioida mielenterveysnäkökulma, ja ennaltaehkäisyyn tulee
113 panostaa. Toteutetaan terapiatakuu valtakunnallisesti. Otetaan käyttöön matalan kynnyksen
114 mielenterveyskeskukset ja mielenterveysambulanssit koko maassa. Muutetaan psykoterapeuttien
115 koulutus maksuttomaksi ja lisätään koulutuspaikkoja. Tiukennetaan mitoituksia
116 koulukuraattorien ja -psykologien osalta, ja tuetaan heidän työtään tarjoamalla

117 kouluympäristössä keskusteluapua myös muun oppilas- tai opiskelijahuollon ja nuorisotyön
118 kautta. Lisätään mielenterveyden ensiapukoulutusta peruskoulusta alkaen. Tarjotaan
119 psykoterapeuteille muunto- ja täydennyskoulutusta, jotta pätevytyminen Kelan
120 yksilöpsykoterapeutiksi helpottuu. Helpotetaan ulkomaisten psykoterapiatutkintojen
121 tunnistamista.

122

123 **Translaki kuntoon!**

124 Korjataan puutteellisesti uusittua translakia huomioimaan myös transnuoret sekä muun- ja
125 intersukupuoliset ihmiset mahdollistamalla juridisen sukupuolen korjaaminen omalla
126 ilmoituksella yli 15-vuotiaille ja huoltajan luvalla tätä nuoremmille. Poistetaan vaatimus puolison
127 tiedottamisesta sukupuolenkorjausprosessista. Tarjotaan vanhan translain alla pakkosteriloiduille
128 rahallinen korvaus ja valtion anteeksipyyntö.

129

130 **Itsemääräämisoikeus jokaiselle!**

131 Turvataan vammaisille, pitkäaikaissairaille sekä tilapäisesti tukea tarvitseville kaikki sellaiset
132 palvelut laadukkaasti, jotka mahdollistavat oman näköisen elämän. Perustetaan
133 henkilökohtaisten avustajien sijaispankki akuutteihin tarpeisiin. Puretaan palveluntuottajien
134 monopoleja ja vahvistetaan laatukriteereitä kilpailutuksissa. Järjestetään katkeamaton
135 apuvälinehuolto liikkumisvapauden varmistamiseksi. Poistetaan voimavararajaus
136 vammaispalvelulaista. Kehitetään vammaisten työllistymismahdollisuuksia.

137

138 **Edistetään seksuaali- ja lisääntymisterveyttä.**

139 Taataan maksuton ehkäisy kaikille alle 30-vuotiaille ja vähävaraisille. Mahdollistetaan avusteinen
140 seksi lainsäädännöllä. Alennetaan omaehtoisen sterilisaation ikärajaa 18 vuoteen. Päivitetään
141 aborttilainsäädäntöä perustumaan raskaana olevan tahtoon ja mahdollistamaan abortin
142 saaminen 18 viikkoon saakka. Mahdollistetaan sijaissyntytyt. Tarjotaan maksuttomat
143 kuukautissuojat kaikille ja siirretään ehkäisyvälineet Kela-korvauksen piiriin. Kielletään
144 intersukupuolisille lapsille ilman henkilön omaa suostumusta tehtävä kosmeettinen
145 sukuelinkirurgia ja hormonihoitot. Ehkäistään aktiivisesti lasten sukuelinten silvontaa.

146

147 **Puretaan pandemian pahentama hoitovelka!**

148 Turvataan riittävät resurssit sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin sekä kuntoutukseen.
149 Mahdollistetaan joustavat ja laadukkaat hyvinvointipalvelut hyödyntämällä digitalisaatiota ja
150 palveluseleitä. Huolehditaan siitä, että apua on tarjolla helposti yhden luukun periaatteella
151 yksilölliset tarpeet huomioiden niin ettei ketään jätetä palvelujen ulkopuolelle. Edistetään perhe-
152 ja omalääkärimallien hyödyntämistä terveydenhuollossa.

153

154 **Tukea, ei tuomioita.**

155 Poistetaan laittomien päihteiden käyttörangaistukset ja niistä aiheutuneet
156 rikosrekisterimerkinnot. Otetaan käyttöön laittomien päihteiden valvotut käyttöhuoneet

157 yliannostuskuolemien vähentämiseksi ja hoidon piiriin hakeutumiseen helpottamiseksi. Taataan
158 päihdeongelmista kärsiville pääsy myös mielenterveyspalveluiden piiriin. Helpotetaan katko- ja
159 korvaushoidon saamista. Velvoitetaan hyvinvointialueita perustumaan vähintään yksi
160 selviämisasema. Vahvistetaan päihdehuollon rahoitusta.
161

162 **Nuuskan ja kannabiksen kieltolait kumoon.**

163 Tuodaan nuuskan sekä päihteenä käytetyn kannabiksen tuotanto ja myynti laillisen sääntelyn
164 piiriin ja toimeenpannaan ikäraajat. Poistetaan lainsäädännöllä kannabiksen pienimuotoisesta
165 kasvatuksesta aiheutuneet rikosrekisterimerkinnot. Varmistetaan lääkekannabiksen saatavuus.
166

167 **Turvallinen koti on ihmisoikeus.**

168 Poistetaan asunnottomuus Suomesta vaalikauden aikana Asunto ensin -periaatetta hyödyntäen.
169 Taataan nuorille ja lähisuhdeväkivallan uhreille mutkattomasti ja nopeasti paikka turvakodista.
170 Laajennetaan turva- ja ensikotiverkostoa maanlaajuisesti ja taataan niiden saavutettavuus.
171

172 **Seis syrjäytymiselle!**

173 Panostetaan syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn tunnistuen riskitekijöitä koko väestössä ja eri
174 vähemmistöryhmissä. Vähennetään ihmisten luukulta toiselle pomputtelua turvaamalla
175 tarvitseville palveluohjausta hakemusten ja valitusten laatimiseen, jotta jokainen saa
176 tarvitsemansa palvelut. Ehkäistään alueellista eriytymistä muun muassa koulutus- ja
177 asuntopolitiikan keinoin. Taataan jokaiselle lapselle, nuorelle ja vähävaraiselle mahdollisuus
178 mieleiseen harrastukseen. Toteutetaan riittävät ja lapsen oikeudet takaavat työntekijämitoitukset
179 lastensuojeluun.
180

181 **Seksityö on työtä.**

182 Taataan seksityöntekijöille yhtäläinen oikeus harjoittaa elinkeinoaan dekriminisoimalla
183 seksityö, eli poistamalla seksityötä koskeva erityissääntely rikos-, järjestys- ja ulkomaalaislaeista.
184 Edistetään turvallista seksityötä mahdollistamalla muun muassa työtilojen vuokraaminen sekä
185 assistentin palkkaaminen. Kartoitetaan vähemmistöön kuuluvien, kuten rodullistettujen ja
186 maahan muuttaneiden, seksityöntekijöiden erityisiä tuen tarpeita.
187

188 **Osoitetaan solidaarisuutta, kannetaan vastuuta.**

189 Nostetaan pakolaiskiintiö 6000:een ja myönnetään jatkuva oleskelulupa heille, jotka ovat hakeneet
190 turvapaikkaa Suomesta ennen 2017 ja odottavat yhä päätöstä. Huolehditaan kaksisuuntaisen
191 kotoutumisen sujuvuudesta panostamalla muun muassa suomen ja ruotsin kielen opetukseen.
192 Torjutaan aktiivisesti pakolaisuuden juurisyytä tukemalla demokratiaa ja kestävästä kehitystä
193 lähtömaissa. Nostetaan kehitysyhteistyön määrärahat vähintään yhteen prosenttiin
194 bruttokansantuotteesta.
195

196 **Vahvistetaan hyvinvointivaltion puolustusta.**

197 Uudistetaan asepalvelusta sukupuolen perusteella syrjimättömäksi. Pidetään uudistettaessa
198 huolta joukkotuotannon turvaamisesta sekä reservin riittävästä laajuudesta
199 puolustusratkaisumme edellyttämällä tavalla. Korotetaan varusotilaiden päivärahoja.
200 Huolehditaan puolustusvoimien resurssien riittävydestä ja siviilikriisihallinnan edellytyksistä.
201 Lisätään kansainvälistä yhteistyötä, tuetaan Suomen Nato-jäsenyyttä ja edistetään Nato-jäsenenä
202 rauhaa, demokratiaa ja ihmisoikeuksia. Poistetaan aseistakieltäytyjien rangaistukset ja
203 lakkautetaan siviilipalvelus.

204

205 **Vahvistetaan oikeusvaltiota.**

206 Turvataan oikeusvaltion kestävyys vahvistamalla sen perustuslaillisia takeita niin, etteivät
207 epädemokraattiset poliittiset toimijat voi käyttää sitä hyväkseen. Paikataan oikeuslaitoksen
208 rahoitusvajetta, lyhennetään käsittelyaikoja ja tehdään oikeudesta kaikille yhdenvertaisesti
209 saavutettavaa. Mahdollistetaan anonyymien rikosilmoituksen tekeminen herkkäluontoisissa
210 tapauksissa. Huomioidaan erityisen haavoittuvat uhrit seksuaali- ja väkivaltarikosten kohdalla.
211 Muutetaan seksuaalirikoslainsäädäntöä tunnistamaan kaikki lapsiin kohdistuvat seksuaaliset teot
212 törkeinä rikoksina. Rangaistustason ankaroittamisen sijaan ehkäistään rikoksia sosiaalipoliittisilla
213 toimilla, kuten päihdehuoltoon panostamalla.

214

215 **Lain valvova silmä tarvitsee valvontaa.**

216 Aloitetaan poliisin ulkopuolinen riippumaton poliisirikostutkinta luomalla sisäministeriöön
217 poliisia valvova itsenäinen instituutio. Sen tehtävänä olisi vastaanottaa sekä poliisin sisäiset että
218 ulkoiset poliisia koskevat ilmiannot ja tutkia ne. Annetaan poliiseille mahdollisuus tehdä
219 anonyymi kantelu todistamistaan virkavirheistä.

220

221 Lue lisää Vihreiden nuorten [sosiaalipoliittisesta ohjelmasta](#) ja [feministisestä pamfletista!](#)

222

223

224 ***3) ME VAALIMME KOULUTUSTA JA KULTTUURIA***

225 **Korjataan koulutuksen resurssit.**

226 Lisätään varhaiskasvatuksen, peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten pysyvää rahoitusta, ja
227 vähennetään jatkuvan opetustoiminnan riippuvuutta hankerahoituksesta. Turvataan
228 ammatillisen koulutuksen saatavuus ja lähiopetuksen riittävyys koko maassa. Korjataan lukioiden
229 rahoitusmallia siten, että vuotuinen leikkauspaine poistuisi. Nostetaan koulutustasoa ja
230 parannetaan korkeakoulutuksen saavutettavuutta lisäämällä korkeakoulutuksen aloituspaikkoja
231 resurssien lisäykset täysimääräisesti.

232

233

234

235

236 **Sivistystä, ei suorittamista.**

237 Turvataan korkeakoulujen autonomia riittävällä perusrahoituksella. Säilytetään
238 korkeakoulujen perusrahoituksen indeksikorotukset. Muutetaan korkeakoulujen rahoitusmallia
239 ja luovutaan nykyisistä valmistumisaikakertoimista. Vahvistetaan demokratiaa korkeakouluissa
240 lainsäädäntöä uudistamalla ja opiskelijakuntia rahoittamalla. Palautetaan ikuinen opinto-oikeus.
241

242 **Vahvistetaan opiskelijoiden toimeentuloa.**

243 Tehdään opintorahaan välitön 100 euron tasokorotus. Lisätään tukikuukausia ja luovutaan
244 samalla opintotuen kaksiportaisuudesta. Siirretään opiskelijat perustulon piiriin sosiaaliturvan
245 uudistuksessa. Taataan opiskelijoille oikeus lomaan. Muutetaan asumistuki
246 ruokakuntakohtaisesta yksilökohtaiseksi. Huolehditaan Kelan ateriatuen riittävydestä, jotta
247 opiskelijaruokailun hinta pysyy kohtuullisena.
248

249 **Raivataan esteet pois koulutuspolulta.**

250 Vähennetään todistusvalinnan painoarvoa korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa säilyttäen
251 kuitenkin samalla valintaväylien monipuolisuus. Tarjotaan kaikille välivuotta viettäville toisen
252 asteen tutkinnon suorittaneille koulutusseteli avoimeen korkeakouluun. Helpotetaan siirtymistä
253 alalta toiselle ja korkeakoulusta toiseen yli duaalimallirajojen.
254

255 **Varmistetaan koulu- ja opetushenkilökunnan riittävyys.**

256 Pidetään ryhmäkoot kohtuullisena kaikilla koulutusasteilla. Säädetään opinto-ohjaajamitoitus,
257 jossa opinto-ohjaajalla voi olla ohjattavanaan korkeintaan 200 oppilasta tai opiskelijaa. Osoitetaan
258 erityisopetukseen riittävät resurssit kaikilla koulutusasteilla ja estetään inklusion käyttö
259 säästötoimenpiteenä.
260

261 **Avataan koulutuksen portit maailmalle.**

262 Poistetaan EU:n ja ETA-alueen ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksut. Myönnetään
263 kansainvälisille opiskelijoille pysyvä oleskelulupa valmistumisen myötä. Otetaan käyttöön
264 Students at Risk -apurahajärjestelmä, joka mahdollistaa sotaa pakenevien opiskelijoiden
265 opintojen jatkumisen.
266

267 **Vahvistetaan tieteen autonomiaa.**

268 Vahvistetaan tutkimuksen perusrahoitusta ja huolehditaan erityisesti perustutkimuksen
269 edellytyksistä. Lisätään tieteen avoimuutta ja turvataan tutkitun tiedon saavutettavuus tarvittaessa
270 lainsäädännön keinoin.
271
272

273 **Avitetaan kulttuuriala uuteen nousuun.**

274 Nostetaan kulttuurin rahoitus prosenttiin valtion budjetista ja kiinnitetään rahoituksessa
275 huomiota kulttuurin monimuotoisuuteen. Luodaan kulttuurialalle valmiit tukirakenteet
276 esimerkiksi pandemian kaltaisiin poikkeustilanteisiin. Lisätään apurahavuosia ja kokeillaan
277 taiteilijapalkkamallia. Vahvistetaan tekijänoikeuksien toteutumista alustataloudessa.

278

279 **Autetaan vähemmistökieliä kukoistamaan.**

280 Taataan saamen, karjalan ja romanin kielten sekä viittomakielten elvyttämiseen jatkuva ja riittävä
281 rahoitus. Varmistetaan mahdollisuus opiskella näitä kieliä läpi oppivelvollisuuden asuinpaikasta
282 riippumatta. Turvataan karjalaisten ja romanien oikeus omaan kieleen omilla kielilaeilla.
283 Lisätään kieliryhmien valtaa itseään koskevassa päätöksenteossa vahvistamalla niiden edustusta
284 valtionhallinnon piirissä ja antamalla näille edustuselimillä vahvempia valtuuksia. Vahvistetaan
285 vähemmistökielten roolia viranomaisten toiminnassa ja lisätään Ylen vähemmistökielistä uutis- ja
286 ohjelmatarjontaa.

287

288 Lue lisää Vihreiden nuorten [koulutuspoliittisesta ohjelmasta!](#)

289

290

291 ***4) ME LUOMME KESTÄVÄÄ JA REILUA TALOUTTA***

292 **Toteutetaan vihreä verouudistus.**

293 Kevennetään työn verotusta pieni- ja keskituloisilta. Otetaan käyttöön varallisuusvero ja
294 edistetään sen käyttöönottoa myös EU:ssa. Annetaan hyvinvointialueille verotusoikeus. Siirrytään
295 pääomatulojen verotuksessa malliin, jossa normaalituoton alittavat kohtuulliset pääomatulot ovat
296 verovapaita, mutta normaalituoton ylittävää osuutta verotetaan tiukan progressiivisesti. Tilkitään
297 veropohjaa kitkemällä aktiivisesti harmaata taloutta. Poistetaan listaamattomien
298 osakeyhtiöiden osinkoverotuksen veroetu.

299

300 **Siirrytään kulutuskulttuurista kiertotalouteen.**

301 Asetetaan tavoite neitseellisten luonnonvarojen käytön puolittamiselle vuoteen 2030 mennessä.
302 Lasketaan kierrätysmateriaalien suhteellista hintaa asettamalla vero neitseellisten
303 luonnonvarojen käyttöönotolle. Lasketaan korjauspalvelujen arvonlisävero 10 prosenttiin.
304 Korotetaan jäteveroa ja laajennetaan sitä koskemaan kaikkia hyödyntämiskelpoisia jätteitä.
305 Kielletään tuotteiden suunniteltu vanheneminen. Laajennetaan panttijärjestelmiä
306 juomapakkauksista muihinkin tuotteisiin.

307

308 **Turha sääntely pois!**

309 Vapautetaan apteekkimarkkinoita luopumalla apteekkien määrä sääntelystä ja lupien
310 proviisorisidonnaisuudesta. Luodaan nettiuhkapelaamisen lisenssijärjestelmä muiden EU-maiden
311 tavoin nykyisen Veikkaus-monopolin rinnalle. Puretaan Alkon monopoli ja luodaan nykyisen

312 myymäläverkoston tilalle alkoholimyymälöiden lisenssijärjestelmä, jossa yksityisille toimijoille
313 annetaan luvanvaraista lisenssimaksua vastaan oikeus ylläpitää viinejä ja väkeviä
314 alkoholituotteita välittävää myymälää, jossa myydään alkoholia samoilla reunaehdoilla kuin Alko
315 nykyään.
316

317 **Tehdään yrittämisestä mahdollista useammalle.**

318 Nostetaan arvonlisäveron maksamisen alarajaa. Vahvistetaan yrittäjien sosiaaliturvaa ja
319 ehkäistään alivakuuttamista ilman, etteivät pienyrittäjien ja osa-aikayrittäjien eläkemaksut nouse
320 kohtuuttoman paljon. Annetaan erityistä tukea yrittäjille, joilla on rajoitteita esimerkiksi kielen tai
321 toimintakyvyn suhteen. Puretaan suurimpia riskejä mahdollistamalla henkilökohtainen
322 velkajärjestely ja konkurssi sekä kasvatetaan ulosoton suojaosuutta. Muutetaan yrittäjäläluokitusta
323 koskemaan ainoastaan Y-tunnuksen omaavia henkilöitä.
324

325 **Reilut työmarkkinat!**

326 Säädetään kansallinen minimipalkka alakohtaisten työehtosopimusten tueksi. Nostetaan julkisen
327 sektorin alipalkattujen naisvaltaisten työpaikkojen palkkoja vastaamaan niiden koulutustasoa ja
328 vaativuutta. Edistetään palkkatietojen ala- ja aluekohtaista avoimuutta sekä anonyymiä
329 rekrytointia. Lopetetaan kehitysvammaisten ja muiden sorrettujen ryhmien hyväksikäyttö
330 työmarkkinoilla tarjoamalla asianmukainen palkka tehdystä työstä. Uudistetaan työlainsäädäntöä
331 siten, että se tunnistaa paremmin alustatalouden työllistämien aseman suhteessa työn tarjoajaan.
332 Laajennetaan ansiosidonnaista nykyistä useammalle ja leikataan suurimpia ansiosidonnaisia.
333

334 **Varmistetaan työelämän ylisukupolvinen oikeudenmukaisuus.**

335 Kielletään palkattomat työharjoittelut ja kehitetään työssäoppimisjaksoja siten, että työpanoksesta
336 saa työn vaativuutta vastaavan korvauksen. Helpotetaan opintojen ja työn yhdistämistä ja
337 työttömyysturvalla opiskelua. Toteutetaan eläkejärjestelmän kokonaisuudistus Vihreiden nuorten
338 [eläkepamfletin](#) mukaisesti. Edistetään uudelleen kouluttautumista ja jatkuvaa oppimista.
339

340 **Edistetään työperäistä maahanmuuttoa.**

341 Luovutaan työperäisen maahanmuuton tarveharkinnasta ja helpotetaan työlupien saantia.
342 Poistetaan työhönpääsykarenssit turvapaikanhakijoilta. Torjutaan aktiivisesti ihmiskauppaa ja
343 taloudellista hyväksikäyttöä.
344

345 Lue lisää Vihreiden nuorten [talouspoliittisesta ohjelmasta!](#)
346
347
348
349
350
351

352 **5) ME LEVITÄMME ELINVOIMAA YMPÄRI SUOMEN**

353 **Edistetään ekologista liikkumista.**

354 Rahoitetaan kuntien kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä edistäviä hankkeita. Varmistetaan
355 julkisen liikenteen esteettömyys koko maassa. Täydennetään sähköautojen latausverkostoa ja
356 biokaasun saatavuutta. Kohdennetaan tukia sähköautojen hankinnalle ja polttomoottoriautojen
357 konvertoinnille. Otetaan käyttöön kansallinen liikenteen päästökauppa ja suurimpiin
358 kaupunkeihin ruuhkamaksut. Kielletään uusien polttomoottoriautojen myynti 2030 mennessä.
359

360 **Laitetaan Suomi ja Eurooppa raiteille.**

361 Investoidaan nopeisiin junayhteyksiin ympäri Suomen. Kehitetään matkustajaliikennettä
362 olemassaolevilla ratayhteyksillä ja laajennetaan rataverkkoa kattavammaksi. Avataan uusia
363 lähijunayhteyksiä useammalle kaupunkiseudulle ja taajamiin. Aloitetaan tunnelihanke
364 Helsingistä Tallinnaan ja edistetään lentoliikennettä korvaavaa raideliikennettä koko Euroopassa.
365 Lopetetaan maakuntalentojen tukeminen ja otetaan käyttöön progressiivinen lentovero.
366

367 **Kohti kestäväää metsätaloutta.**

368 Kielletään avohakkuut valtion mailla. Otetaan käyttöön metsänomistajalle metsiin sitoutuvasta ja
369 varastoituvasta hiilestä maksettava nielupalkkio, jonka suuruus vastaa hiilidioksidipäästöjen
370 markkinahintaa. Lisätään metsälakiin lahopuuvelvoite ja edistetään jatkuvapeitteistä metsähoitoa
371 tukeaksemme luonnon monimuotoisuutta myös talousmetsissä.
372

373 **Me edellytämme vastuullista kaivostoimintaa**

374 Kaivostoiminta on hyvin lyhytikäinen teollisuudenala, jonka haittavaikutukset eivät saa
375 vahingoittaa paikallisia ihmisiä tai luontoa pysyvästi. Vastuullinen kaivostoiminta ei tällä hetkellä
376 toteudu Suomessa. Velvoitetaan jätevesialtaiden ja muiden infrastruktuuristen rakenteiden
377 säännöksiä, joiden avulla estetään vääjäämättömät vahingot. Ajetaan tiukempaa lainsäädäntöä
378 kaivostoiminnan jälkihuoltoon koskien, jolla velvoitetaan kaivosyrittäjä muun muassa käsittelemään
379 kaikki jätevedet ja huolehtimaan, että läjitysalueiden vaikutus luonnolle minimoidaan. Veden
380 juoksuttamiseen käsittelemättömänä vesistöihin ei enää myönnetä lupia, vaan pyritään käyttämään
381 muita keinoja, kuten kaivostoiminnan pysäyttäminen määräajaksi.
382

383 **Tehdään kestävästä maataloudesta kannattavaa.**

384 Suunnataan kansalliset maataloustuet kasvisruuan tuotantoon, ympäristöhaittojen
385 vähentämiseen ja huoltovarmuuden ylläpitämiseen. Otetaan käyttöön erillinen hiiliviljelypalkkio,
386 jolla maksetaan viljelijälle asianmukainen korvaus sitomastaan hiilestä. Edistetään EU:n yhteisen
387 maatalouspolitiikan painopisteen siirtämistä ilmastoinvestointien ja varsinaisen tuotannon
388 tukemiseen. Kielletään uusien turvepeltojen raivaus ja ennallistetaan heikkotuottoiset turvepellot
389 soiksi. Parannetaan tuottajien asemaa puuttamalla kauppojen asemaan lainsäädännöllä.
390

391 **Leipää pöytään myös tulevaisuudessa.**

392 Vauhditetaan EU:ssa keinolihan ja muiden ruokainnovaatioiden lupaprosesseja ja
393 markkinoilletuloa. Nostetaan geenitekniset jalostusmenetelmät samalle viivalle perinteisten
394 jalostusmenetelmien kanssa. Kehitetään maatalouspolitiikkaa tukemaan nuoria viljelijöitä ja
395 mahdollistamaan peltojen ostaminen myös nuorille, jotka eivät peri tilaa.

396

397 **Vahvistetaan eläinten oikeuksia.**

398 Otetaan askelia kohti vegaanista Suomea. Kielletään turkistarhaus, parsinavetat, emakkohäkit ja
399 muut eläinten liikkumista rajoittavat rakenteet. Lopetetaan teollisen eläintuotannon tukeminen
400 sekä ei-välttämättömät eläinkokeet. Uudistetaan eläinsuojelulaki tunnustamaan eläinten
401 itseisarvo ja takaamaan jokaiselle eläimelle lajityypillinen elämä. Siirrytään julkisissa
402 hankinnoissa vain vegaanisiin tuotteisiin. Kielletään metsästyskilpailut.

403

404 ***6) ME EDISTÄMME RAUHAA JA DEMOKRATIAA***

405 **Ukrainan tukena, Putinia vastaan!**

406 Ukrainalaisten hätää ei saa unohtaa, vaikka sota pitkittyikin. Ajetaan EU:ssa yhä kiristyviä
407 pakotteita ja torpataan yritykset niiden purkamiseksi. Lisätään Ukrainan taloudellista, aseellista ja
408 humanitaarista tukemista konfliktin aikana, jotta Ukraina pystyy torjumaan Venäjän
409 hyökkäyksen. Tuetaan Ukrainaa sen jälleenrakentamisessa taloudellisesti.

410

411 **Rauhan puolesta, kansanmurhia ja joukkotuhoaseita vastaan!**

412 Toimitaan päättäväisesti kansanmurhien tunnistamiseksi, estämiseksi ja pysäyttämiseksi.
413 Lopetetaan asekauppa sellaisten maiden kanssa, jotka rikkovat kansainvälisiä ihmisoikeus- tai
414 asekauppasopimuksia tai käyvät hyökkäyssotaa. Edistetään joukkotuhoaseista ja autonomisista
415 aseista vapaata maailmaa, allekirjoitetaan YK:n ydinasekieltosopimus ja ajetaan ydinaseista
416 vapaata aluetta Pohjoismaihin.

417

418 **Rakennetaan Euroopan unionista demokraattinen liittovaltio.**

419 Annetaan Euroopan parlamentille oikeus lakialoitteisiin. Luovutaan yksimielisyysperiaatteesta
420 EU:n päätöksenteossa. Tehdään komissiosta EU:n poliittinen hallitus, joka nauttii Euroopan
421 parlamentin ja ministerineuvoston luottamusta, siirtäen sille EU-instituutioiden
422 toimeenpanovalta. Annetaan EU:lle verotusoikeus sekä mahdollisuus ottaa omaa velkaa. Otetaan
423 europarlamenttivaaleissa käyttöön kansallisten listojen rinnalle ylikansalliset vaalilistat.

424

425 **Puolustetaan EU:ssa ihmisoikeuksia, demokratiaa ja ympäristöä.**

426 Luodaan Euroopan unionille yhteinen turvapaikkaviranomainen sekä reilusti vastuuta jakava ja
427 ihmisoikeudet turvaava turvapaikkajärjestelmä. Puututaan tiukemmin sellaisten jäsenmaiden

428 toimintaan, jotka eivät noudata unionin yhteisiä arvoja. Vaaditaan tiukkoja ihmisoikeus- ja
429 ympäristökriteerejä kaikkiin EU:n vapaakauppasopimuksiin.
430

431 **Lisätään nuorten osallisuutta.**

432 Lasketaan äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden ikäraja 15 vuoteen kaikissa vaaleissa. Lasketaan
433 samalla myös kansalaisaloitteiden allekirjoittamisen ikäraja 12 vuoteen. Yhtenäistetään
434 nuorisovaltuustojen vaikuttamismahdollisuuksia kirjaamalla lakiin nuorisovaltuuston valitsemille
435 edustajille puhe- ja läsnäolo-oikeus kaikkien hyvinvointialueiden ja kuntien valtuustoihin,
436 hallitukseen, lautakuntiin sekä muihin nuorten kannalta olennaisiin toimielimiin. Myönnetään
437 nuorisovaltuustoille myös suora aloiteoikeus valtuustoissa.
438

439 **Edistetään osallistavaa demokratiaa.**

440 Kokeillaan kansalaisraateja vahvasti mielipiteitä jakavilla politiikan osa-alueilla kaikilla hallinnon
441 tasoilla. Selvitetään satunnaisesti valituista kansalaisista ja alansa huippuasiantuntijoista
442 koostuvan kansalaisfoorumi-instituution rakentamista eduskunnan päätöksenteon tueksi.
443

444 **Uudistetaan vaalijärjestelmää demokraattisemmaksi.**

445 Selvitetään keinoja luottamuksen palauttamiseksi parlamentarismiin, äänestysaktiivisuuden
446 nostamiseksi ja päätöksenteossa aliedustettujen väestöryhmien osallisuuden vahvistamiseksi.
447 Levitetään tietoisuutta vaaleista selkokielellä sekä vähemmistökielillä äänestysaktiivisuuden
448 nostamiseksi sekä taataan apua tiedon hakemiseen ja äänestämiseen. Poistetaan
449 eduskuntavaalien keinotekoisia äänikynnyksiä ottamalla käyttöön kansalliset tasauspaikat
450 Ruotsin ja Norjan tapaan.
451

452 Lue lisää Vihreiden nuorten [eurooppapoliittisesta ohjelmasta!](#)